

Eindrapport

QUICK SCAN FLORA- EN FAUNAWET LOCATIE HET ZAND-WEST TE RIDDERKERK

Adviesbureau

Mertens

Eindrapport

QUICK SCAN FLORA- EN FAUNAWET LOCATIE HET ZAND-WEST TE RIDDERKERK

rapportnr. 2012.1384

maart 2012

In opdracht van:

RBOI

Postbus 150

3000 AD Rotterdam

Adviesbureau Mertens B.V.
Bureau voor natuur, ruimtelijke
ordening en ecotoxicologie

Bezoekadres: Dr. Willem Dreeslaan 1 te Bennekom

Postadres: Postbus 367, 6700 AJ te Wageningen

T: 0317-428694

M: 06-29458456

E: info@adviesbureau-mertens.nl

I: www.adviesbureau-mertens.nl

© Adviesbureau Mertens BV, Wageningen, 2012.

Deze rapportage mag zonder schriftelijke toestemming vrij worden vermenigvuldigd. De verzamelde data zijn alleen te gebruiken voor het hier geschetste onderzoek en mogen niet voor andere doeleinden worden gebruikt.

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING	2
1.1 INLEIDING.....	2
1.2 HET PLANGEBIED.....	2
1.3 ONTWIKKELING	4
1.4 DOELSTELLINGEN VAN HET ONDERZOEK	4
1.5 OPBOUW RAPPORT	5
2. FLORA- EN FAUNAWET	6
2.1 FLORA- EN FAUNAWET.....	6
2.2 RODE LIJST	7
3 METHODE.....	8
4 RESULTAAT	9
4.1 FLORA.....	9
4.2 BROEDVOGELS	9
4.3 VLEERMUIZEN	9
4.4 OVERIGE ZOOGDIEREN	9
4.5 AMFIBIEËN	9
4.6 REPTIELEN.....	10
4.7 VISSSEN.....	10
4.8 OVERIGE	10
4.9 CONCLUSIE.....	10
5 CONCLUSIE	11
GERAADPLEEGDE LITERATUUR.....	12
BIJLAGEN	
1. EXACTE LIGGING EN BEGRENZING PLANGEBIED.....	13
2. BEGRIPPEN.....	14

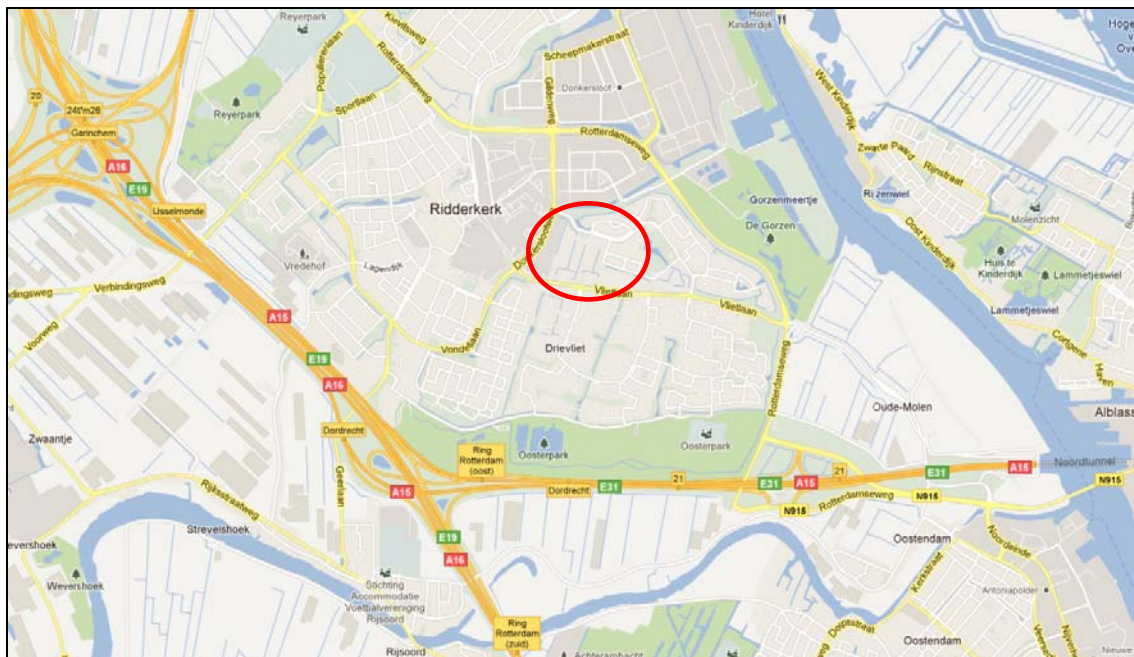
1 INLEIDING

1.1 Inleiding

Er zijn plannen voor woningbouw in Het Zand-west te Ridderkerk. Dit gebied is mogelijk waardevol vanwege beschermde natuurwaarden in het kader van de Flora- en faunawet. Op grond hiervan heeft Adviesbureau RBOI B.V. te Rotterdam, in opdracht van de gemeente Ridderkerk, aan Adviesbureau Mertens B.V. uit Wageningen gevraagd om een verkennende inventarisatie uit te voeren naar het voorkomen van wettelijk beschermde soorten en om bij het eventueel voorkomen hiervan aan te geven hoe hiermee dient te worden omgegaan. In dit rapport worden de resultaten van deze verkenning gepresenteerd.

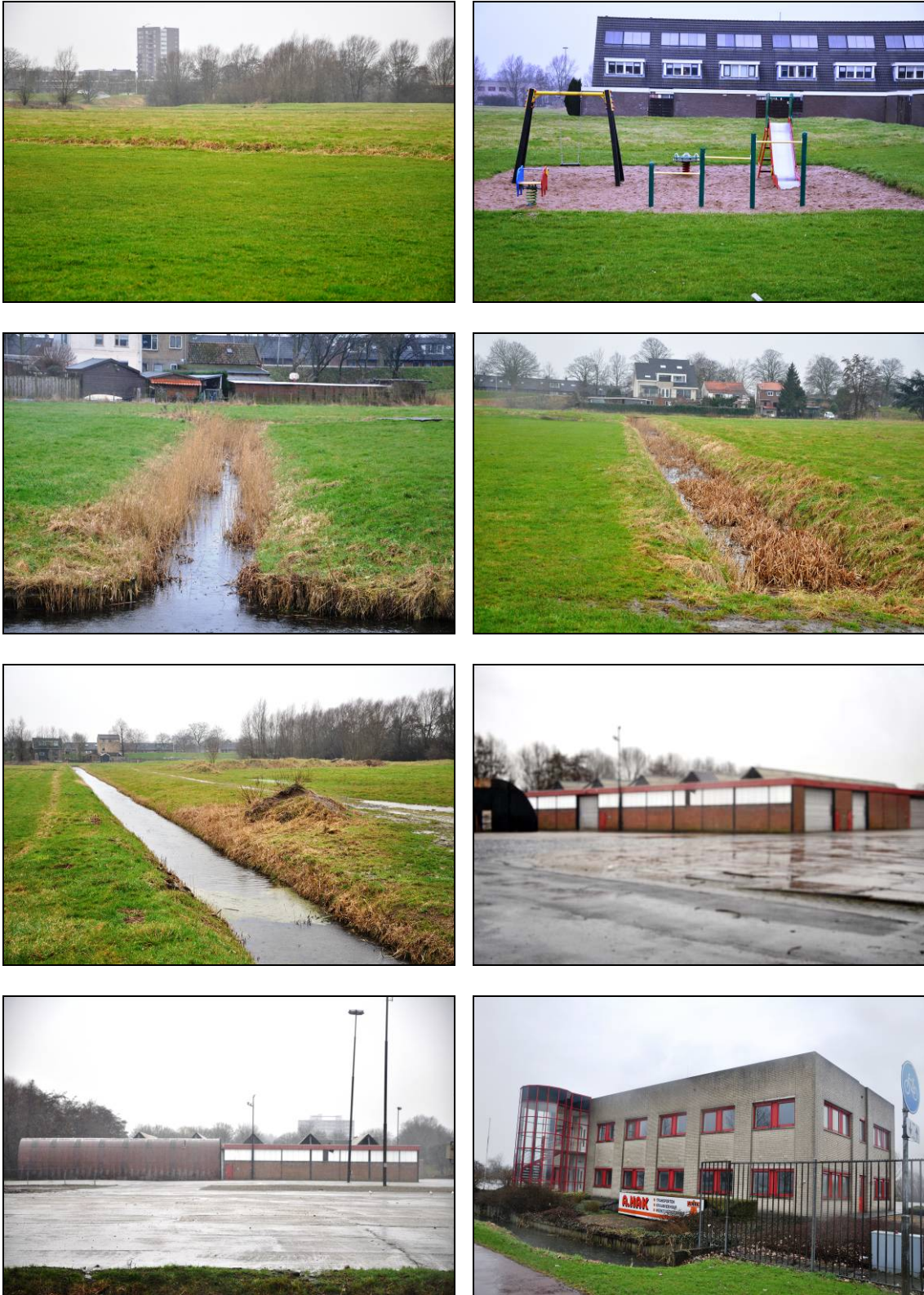
1.2 Het plangebied

Het Zand-west is gelegen in de gemeente Ridderkerk en wordt globaal begrensd door de Donkerslootweg, de Erasmuslaan, de Spinozastraat en de Middenmolendijk. In figuur 1 wordt de globale ligging weergegeven en in bijlage 1 wordt de exacte ligging en begrenzing weergegeven.

Figuur 1. Globale ligging van het plangebied.

Het plangebied is grotendeels weidegebied met sloten en greppels. Aan de westzijde ligt een voormalig bedrijventerrein. Het bedrijventerrein betreft een volledig verhard terrein met enkele gebouwen (loods en kantoorgebouw). Het Zand-west is een volledig door bebouwing en wegen omsloten terrein in Ridderkerk. De woningbouwlocatie betreft derhalve een inbreidingslocatie. In figuur 2 wordt een foto-impressie gegeven van het plangebied.

Figuur 2. Aanzicht van het plangebied en directe omgeving.

1.3 Ontwikkeling

De planvisie bestaat uit het realiseren van woonbebouwing. Daarnaast is er parkeren, water en openbaar groen voorzien. Hierbij komen de huidige weiden en wateren en het bedrijventerrein te vervallen. In figuur 3 is ter illustratie een mogelijke toekomstige invulling weergegeven

Figuur 3. Schetsvoorstel mogelijke toekomstige invulling.

1.4 Doelstellingen van het onderzoek

De doelstelling van het onderzoek is tweeledig. Enerzijds wordt inzichtelijk gemaakt welke wettelijk beschermde natuurwaarden in het kader van de Flora- en faunawet in het plangebied en de directe omgeving te verwachten zijn. Anderzijds worden de consequenties van deze aanwezigheid voor de planontwikkeling weergegeven.

Gelet op de opdracht genoemd in de inleiding en de doelstelling, is het van belang dat de volgende vragen worden beantwoord:

1. Welke wettelijk beschermde planten- en diersoorten komen mogelijk voor in het plangebied?
2. Welke verwachte wettelijk beschermde planten- en diersoorten ondervinden nadelen van de ontwikkeling?
3. Hoe dient te worden omgegaan met eventuele negatieve effecten van de ontwikkeling op wettelijk beschermde planten- en diersoorten?

1.5 Opbouw rapport

Na een korte uitleg over de Flora- en faunawet komen achtereenvolgens aan de orde:

- De onderzoeksmethode.
- Een beschrijving van de aanwezigheid van beschermde soorten.
- Een beoordeling van de effecten op beschermde soorten.

2. FLORA- EN FAUNAWET

2.1 Flora- en faunawet

In de Flora- en faunawet die per 1 april 2002 in werking is getreden, zijn regels gegeven over de bescherming van de in het wild levende planten- en diersoorten, mede ter uitvoering van de soortbescherming in de Europese Richtlijnen (Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn). Deze soortenbescherming van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn geïntegreerd in de Flora- en faunawet. Deze soortenbescherming houdt in dat handelingen zoals het doden, opzettelijk verontrusten, verstoren of vernietigen van vaste rust- en verblijfplaatsen, holen, nesten, eieren van dieren en het uitgraven, plukken en vernietigen van groeiplaatsen van planten verboden zijn.

Een ruimtelijke ingreep kan gepaard gaan met negatieve effecten op planten en dieren. Om een ruimtelijk plan tot uitvoering te kunnen brengen die negatieve effecten heeft op beschermde soorten, is in een aantal gevallen een ontheffing van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie noodzakelijk. Om een dergelijke ontheffing te kunnen verkrijgen, moet aangetoond worden dat de voorgenomen ruimtelijke ingreep geen afbreuk zal doen aan de gunstige staat van instandhouding van de beschermde soorten. Qua mate van bescherming kan onderscheid worden gemaakt in de volgende drie beschermingsregimes.

Algemeen voorkomende soorten (categorie 1: lichte bescherming)

Voor algemeen voorkomende soorten zoals haas, egel, veldmuis, bruine kikker of gewone pad geldt sinds begin 2005 dat er een algemene vrijstelling is. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd als zij worden geschaad op voorwaarde dat met deze soorten goed omgegaan wordt: zij mogen niet onnodig gedood of gewond worden en activiteiten dienen buiten de kritieke periode plaats te vinden (zorgplicht).

Minder algemeen voorkomende soorten (categorie 2: matige bescherming)

Voor soorten die minder algemeen voorkomen als eekhoorn, steenmarter, levendbarende hagedis en diverse soorten orchideeën geldt dat een ontheffing vereist blijft bij ruimtelijke ingrepen die negatieve effecten voor deze soorten hebben. Een uitzondering hierop kan gemaakt worden als wordt gewerkt volgens een door de Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie goedgekeurde gedragscode. In zo'n gedragscode geeft een sector of initiatiefnemer zelf aan welke gedragslijnen men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Bij het hebben van een gedragscode voor de minder algemeen voorkomende soorten is alleen nog een ontheffing nodig voor werkzaamheden die niet conform de gedragscode worden uitgevoerd.

Strikt beschermde soorten (categorie 3: strikte bescherming)

Voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn staan, vanwege de Vogelrichtlijn te beschermen vogelsoorten en soorten die zijn opgenomen bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (o.a. ringslang, hazelworm, boomarter, das en waterspitsmuis) geldt dat een ontheffing alleen wordt verleend als geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van deze soorten, er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat en er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang.

Volgens de in 2009 uitgevaardigde 'Uitleg Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet' van de Dienst Regelingen die namens de Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie de ontheffingsaanvragen in behandeling neemt, is geen ontheffing benodigd, indien door

mitigerende maatregelen de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen kan worden gegarandeerd. Om zekerheid te verkrijgen of de mitigerende maatregelen voldoende zijn en er inderdaad geen ontheffing nodig is, kan een ontheffing aangevraagd worden ter goedkeuring van die maatregelen."

2.2 Rode lijst

De Rode lijst met bedreigde soorten is eind 2004 gepubliceerd in de Staatscourant en voor een deel in 2009 herzien. Aan de op deze lijst genoemde soorten komt bescherming toe voor zover zij vallen onder het beschermingsregime van de Flora- en faunawet.

Alleen op basis van 'gunstige staat van instandhouding' kunnen bij beschermde Rode lijstsoorten "zwaardere" randvoorwaarden gelden dan voor algemene soorten. Zo zal het bij zeer algemeen voorkomende soorten die niet afnemen in aantal (geen Rode lijstsoort) relatief eenvoudig zijn om aan te tonen dat de "gunstige staat van instandhouding" niet in het geding komt. Voor soorten met een beperkt verspreidingsbeeld en die afnemen in aantal (soorten die wél op de Rode lijst staan) is een uitgebreide effectenstudie wenselijk, ondanks dat zij niet zijn beschermd. Voor deze soorten geldt namelijk de zorgplicht (artikel 2 van de Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild levende dieren, inclusief hun leefomgeving en voor alle planten en hun groeiplaats.

3 METHODE

Op 7 maart 2012 is een bezoek gebracht aan het plangebied en de directe omgeving. Gedurende dit bezoek zijn het plangebied en de directe omgeving beoordeeld op het mogelijk voorkomen van beschermde planten- en diersoorten. Dit vond plaats aan de hand van aanwezige ecotopen. Aangezien het plangebied relatief klein is in relatie tot hoe gegevens over het voorkomen van (beschermde) planten- en diersoorten worden beheerd (Waarneming.nl e.d.), is van deze gegevens geen gebruik gemaakt. Op Waarneming.nl staan van Het Zand-west en omgeving daarnaast alleen vogelwaarnemingen. Het is onduidelijk of het hierbij om nesten gaat die beschermd worden via de Flora- en faunawet.

4 RESULTAAT

4.1 Flora

Het plangebied Het Zand-west bestaat uit een grazige vegetatie met langs de oevers en plaatselijk in overhoekjes een ruige vegetatie. De grazige vegetatie loopt grotendeels door tot aan de waterkant. Het voorkomen van de licht beschermde zwanenbloem en gewone dotterbloem in de oevers is mogelijk. Er is daarnaast een kans op het voorkomen van de matig beschermde spindotterbloem en rietorchis.

4.2 Broedvogels

Het is aannemelijk dat in de sloten en op de oevers algemene broedvogels broeden zoals wilde eend, meerkoet, waterhoen en knobbelzwaan. Op de weiden is er daarnaast een kleine kans op Kievit en scholekster. Het voorkomen van vogels met vaste rust- en verblijfplaatsen zoals steenuil wordt echter uitgesloten. In het gebied ontbreekt het aan (geschikte) bomen. De gebouwen op het bedrijfsterrein bezitten geen geschikte gaten voor vogels.

4.3 Vleermuizen

Het voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuizen wordt uitgesloten. In het gebied ontbreekt het aan (geschikte)bomen. De gebouwen hebben daarnaast geen geschikte gaten om vleermuizen te kunnen herbergen. Vleermuizen kunnen echter wel verblijven in bebouwing rondom het gebied en dan foerageren in Het Zand-west. Het Zand-west en directe omgeving kan hierbij wel belangrijk (essentieel) foerageergebied vormen voor gewone dwergvleermuis en mogelijk voor de laatvlieger. Eveneens zou watervleermuis kunnen foerageren boven de bredere wateren. Daarnaast kunnen de randen van de locatie een onderdeel zijn in een migratie- of vliegroute van gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis.

4.4 Overige zoogdieren

Ter plaatse van het plangebied is er een kleine kans op het voorkomen van enkele licht of niet beschermde kleine grondgebonden zoogdieren als mol, bosmuis, huisspitsmuis en veldmuis (allen licht beschermd), huismuis of bruine rat (beiden niet beschermd). Het voorkomen van matig of zwaar beschermde soorten, zoals de waterspitsmuis, wordt uitgesloten omdat geschikte ecotopen ontbreken en het gebied te geïsoleerd ligt.

4.5 Amfibieën

In het gebied komen, gelet op aanwezige ecotopen en ligging, algemene amfibieën voor zoals gewone pad, bruine kikker, middelste groene kikker en kleine watersalamander. Er is daarnaast een kleine kans op het voorkomen van de zwaar beschermde rugstreeppad. Op de relatief kale stukken oevers aan de waterkant zou deze soort zich kunnen ophouden en in de oevers zou deze soort kunnen overwinteren.

4.6 Reptielen

Gezien de huidige inrichting ten opzichte van de verspreiding van reptielen (zie Ravon.nl), de geïsoleerde ligging en de aanwezige ecotopen kan de aanwezigheid van reptielen als ringslang worden uitgesloten.

4.7 Vissen

De wateren zijn van relatief goede waterkwaliteit. In de wateren groeien enige waterplanten en plaatselijk is dekking aanwezig. Het voorkomen van kleine modderkruiper en bittervoorn kan derhalve niet worden uitgesloten. Kleine modderkruiper en bittervoorn zijn respectievelijk matig en zwaar beschermd via de Flora- en faunawet.

4.8 Overige

Gezien de huidige inrichting van het plangebied en het gebruik als weidegebied / voormalig bedrijventerrein kan de aanwezigheid van beschermde geleedpotigen en mollusken worden uitgesloten.

4.9 Conclusie

Uit de beoordeling in de vorige paragrafen is duidelijk geworden dat het plangebied en de directe omgeving hiervan een functie kan hebben voor matig of zwaar beschermde planten, vleermuizen, amfibieën en vissen.

5 CONCLUSIE

Het voorkomen van matig of zwaar beschermde planten, vleermuizen, amfibieën en vissen kan niet worden uitgesloten. Rietorchis en spindotterbloem zouden kunnen voorkomen langs de waterkant. Vleermuizen foerageren mogelijk binnen het plangebied en daarnaast is er een kans dat de randen en hoofdwatgangen een onderdeel vormen als migratie- en/of vliegroute. De wateren zouden leefgebied kunnen vormen voor matig of zwaar beschermde vissen en amfibieën en boven de wateren zou watervleermuis kunnen foerageren.

Op grond bovenstaande wordt aanbevolen om nader onderzoek te verrichten naar de verspreiding van rietorchis en spindotterbloem en het voorkomen en het terreingebruik van vleermuizen, amfibieën en vissen. Pas na afronding van dit onderzoek kan worden bepaald of verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet worden overtreden en, als dit optreedt, hoe hiermee moet worden omgegaan.

Het voorkomen van licht beschermde planten, amfibieën en zoogdieren heeft geen procedurele consequenties. In verband met het voorkomen van algemene broedvogels dienen de werkzaamheden te worden gestart buiten het broedseizoen en/of er dient op een manier gewerkt te worden dat nesten en eieren van vogels niet worden beïnvloed.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

- Bergmans, W., Zuiderwijk, A., 1986. Atlas van de Nederlandse Amfibieën en Reptielen en hun bedreiging. KNNV 1-177
- Bink, F.A., 1992. Ecologische Atlas van de dagvlinders van Noordwest-Europa. Schuyt en Co Uitgevers en Importeurs BV, Haarlem.
- Broekhuizen, S., Hoekstra, B., Laar. V. van, Smeenk, C., Thissen, J.B.M., 1992. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. KNNV 1-336.
- EEG, 1979. Richtlijn 79/43/EEG inzake het behoud van de Vogelstand. Publicatieblad Europese Gemeenschap, nummer L. 103.
- EEG, 1992. Richtlijn 92/43/EEG inzake de instandhouding van wilde flora en fauna. Publicatieblad van de Europese Gemeenschap, nummer L. 206/7.
- Hustings, F., Vergeer, J.W., Eekelder, P., 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nationaal Natuurhistorisch Museum Leiden, SOVON, Beek-Opbergen, 1-584.
- Limpens, H., Mostert, K., Bongers, W., 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. KNNV, Utrecht, 1-260.
- Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, Dienst Regelingen, 2009a. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Ministerie van ELI (Dienst Regelingen), Den Haag.
- Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, Dienst Regelingen, 2009b. Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet. Ministerie van ELI (Dienst Regelingen), Den Haag.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Rode lijsten diverse soortgroepen.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 1998. Wet van 25 mei 1998, houdende regels ter bescherming van in het wild levende planten en diersoorten (Flora en Faunawet). Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden 402, 1-37.
- SOVON, 1987. Atlas van de Nederlandse broedvogels.

Website

- www.ravon.nl
- www.waarneming.nl
- www.sovon.nl
- www.zoogdiervereniging.nl

BIJLAGE 1. EXACTE LIGGING EN BEGRENZING PLANGEBIED

BIJLAGE 2. BEGRIPPEN

Baltsplaats	Plaats waar een vleermuis al roepend rondvliegt in de herfst en die doorgaans wordt verdedigd tegen andere mannetjes.
Foerageergebied	Een gebied waar een vleermuis of een groep van vleermuizen foerageert. Dat gebied wordt regelmatig bezocht door vleermuizen om in te foerageren en dat doorgaans meerdere foerageerplaatsen kent die langere tijd worden gebruikt.
Foerageerplaats	Plek (jachtplek) waar wordt gejaagd door vleermuizen. De plek kan in de directe omgeving van de kolonieplaats liggen maar ook kilometers verderop.
Kolonie	Groep vleermuizen (kleine groep mannetjes of meestal grotere groep vrouwtjes, soms gemengd (soorten, geslacht)) die in het voorjaar tot de herfst bijeen blijven. De groep kan zich vestigen in gebouwen (in spouwmuren of onder daklijsten e.d.) of bomen (spechtengaten, scheuren). Een groep vrouwelijke vleermuizen wordt ook wel aangeduid als een kraamkolonie. In zo'n groep worden jongen geboren en grootgebracht. Een kolonie maakt vaak gebruik van meerdere verblijfplaatsen die soms gelijktijdig worden gebruikt.
Migratieroute	Een vaste route van zomerverblijfplaats naar winterverblijfplaats en visa versa (zie ook vliegroute) of een route in een andere tijd; bijvoorbeeld tussen foerageerplaatsen.
Paarplaats	Territorium van territoriale mannetjes. Voor de ruige dwergvleermuis en de rosse vleermuis is dit doorgaans te vinden in boomholten. Voor de laatvlieger en de dwergvleermuis is dit te vinden in gebouwen. Voor de watervleermuis is dit te vinden in bomen en later, tegen de winter, zijn ze te vinden in overwinteringverblijven. Het mannetje vormt een harem met meerdere vrouwtjes. De paartijd valt in de herfst (uitgezonderd de grootoorvleermuis waarbij het in april valt (vroeg voorjaar). De hier geschetste situatie van de paring wordt in dit rapport omschreven als "herfst situatie".
Verblijfplaats	Een object (huis, boom, bunker, grot, kast en dergelijke) waarin een of meerdere vleermuizen verblijven (overdag of 's winters permanent).
Vliegroute	Route die door vleermuizen elke avond wordt gebruikt om van de kolonieplaats naar foerageergebied te vliegen en visa versa (zie ook migratieroute). Vrouwtjes met jongen keren soms midden in de nacht terug om de jongen te zogen en gebruiken dan de route. Vliegroutes liggen over het algemeen langs lijnvormige (landschaps)elementen als bomenlanen, huizenrijen e.d. De functies zijn beschutting bij winderig en koud weer, oriëntatie in verband met de echolotatie-geluiden en het vinden van voedsel.
Vorbijvliegend	Vleermuizen die voorbijvliegen, niet via een vaste route. Het betreft meestal zwervers of trekkers.
Zwermen	Direct na het uitvliegen, naar vooral voor het invliegen bij een kolonie zwermt een deel van de kolonie rond de kolonieplaats. Zwermgedrag is derhalve een indicatie voor een eventuele kolonieplaats.

Winterverblijfplaats Een verblijfplaats waar in de winter een of meerdere vleermuizen in winterslaap (hibernation) gaan. Deze ruimte is doorgaans donker, heeft een hoge luchtvochtigheid en temperatuurwisselingen zijn nihil.

Zomerverblijfplaats Een verblijfplaats die gebruikt wordt door vleermuizen die niet in winterslaap zijn waarvan niet aangetoond is dat het een kraamverblijfplaats dan wel een paarverblijfplaats is. In sommige gevallen vormen bijvoorbeeld mannetjes kleine groepjes.

Postbus 367
6700 AJ Wageningen
Tel: 0317-428694
Fax: 0317-450601